זה לא הנפת דגל. זהו צעיר פלסטיני שהחיילים הכריחו אותו למחוק סיסמה של פת"ח

השמש התחילה לזרוח וגילתה עיר אפורה ומאובקת. בשעת־בוקר מוקדמת זו היה עדיין קר, והחיילים צעדו מהר, כדי להתחמם. החנויות בעיר עזה היו סגורות.

סיבוב ברחובות הראשיים של העיר לא גילה פעילות יוצאת־דופן. נסענו לכיוון חאן־יונס. הדרך דרומה היתה שוממה כמעט לחלוטין. מכוניות צב־איות נראו מדי פעם על הכביש הראשי של רצועת־עזה. שקט מסביב.

זוג־איכרים טיפל בחממות־ניילון, שהבהיקו בשמש בהירה של בוקר.

קילומטרים של פרדסים, שעציהם עמוסים בתפוזים כתומים בשלים משני צידי הכביש. אווירה כמעט פסטורלית.

רק הדיווחים בגלי־צה"ל החזירו אר־תנו למציאות של אותו היום. כל מי שריבר באותה שעת־בוקר התייחס כ־צורה זו או אחרת לציון יום־הפת"ח ברצועה. קצינים בכירים במישטרה סיפרו על ביטול החופשות, על התאר־גנות אלפי שוטרים באיזור ירושלים המיזרחית והשכונות שסופחו לעיר־הבירה. דוברים של צה"ל סיפרו על התארגנותו של הצבא. פוליטיקאים מימין ומשמאל התייחסו גם הם ליום המיוחד. ברצועת־עזה כבר יצאו אחרו־ני הפועלים לעבודתם בתל־אביב, הא־חרים עוד לא יצאו מבתיהם, טרם הת־חילו את היום.

■ ■ ■

ב דרך לחאן־יונס פזורים דקלים רבים בשטח. ככל שמתקרבים לעיירה, נעשים הדקלים צפופים יותר ורבים יותר.

באחד הרחובות הראשיים של העיי־רה עמדה קבוצת חיילים, חמושים וח־גורים בכל האביזרים הדרושים. הם עמדו ליד כתובת טריה שנכתבה, כנר־אה, בלילה על הקיר ושבה נאמר „זכור את יום־הפת"ח" לצד הכתובת היה מצוייר דגל־פלסטין בצבע שחור, ולי־דו מגן־דויד שעליו היה מסומן x.

החיילים הזעיקו שני צעירים מן החנות הסמוכה, וציוו עליהם להביא צבע ולמחוק את הכתובת מן הקיר.

הצעירים הפלסטיניים, שאולי הם — ואולי חבריהם — ציירו בלילה הקודם את הכתובת, עסקו בבחישת הצבע הלבן. החייל שעמד מעליהם, כשקנה־רובהו כמעט נוגע במיצחם, אמר להם בעברית, ובטון של ציווי: „שימו הרבה צבע!"

אחר־כך ניגש הצעיר, כשבידו הא־חת דלי הצבע הלבן ובידו השניה מטאטא, והתחיל לצבוע את הכתובת. החיילים עמדו קרוב מאוד אליו והש־גיחו על מעשיו. היה לו, משום מה, מבט משועשע וממזרי בעיניים. הוא ביצע את הפקודה, כאילו היה חייל מאומן.

כתובות דומות לזו שמחק הצעיר בחאן־יונס היו מצויירות באותו היום על בתים רבים ברחבי רצועת־עזה.

חזרנו לעזה בדרך־הים. גם כאן הפ־תיע הקונפליקט שבין שני צידי הכ־ביש. מצידו האחד ים, בשלל גוונים של כחול. המים היו צלולים, ואפשר היה לראות את הקרקעית גם מרחוק. המים נשקו לחול דק, זהוב ונקי. שמש־הבוקר האירה את המים, ויצרה בארוות הקלות ניצוצות של אור.

ממיזרח לכביש אפשר היה לראות את השכונות הדרומיות של העיר עזה. שם היה הרבה מתח באוויר, הרבה צבא ברחובות, והרבה ילדים קטנים.

נסענו למחנה־הפליטים שאטי, ומ־שם למחנה־פליטים צפוף ועלוב עוד יותר, שהירבה לעטר את הכותרות ב־רדיו, בטלוויזיה, ובעיתונות: ג'באליה.

לאורך הכביש הצר והמשובש המו־ביל אל ג'באליה, בדרך־הים, אפשר היה לראות עשרות סירות־דייגים קט־נות, מונחות על החול הרך והנקי. סי־רות ישנות, סירות חדשות, שאך זה סיימו לבנותן ושציבען נקי ובוהק, סי־רות בשלבים שונים של תיקון ובנייה.

■ ■ ■

ג'באליה היא מקום מאובק. רוב הדרכים והסימטות אינן סלולות, וכל מכונית עוברת מעלה אחריה תימ־רות אבק וליכלוך. הביוב אינו מנוקז כהלכה, ובכל פינה יש שלולית, שמי־מיה כהים ועכורים, ושחתיכות־זבל צפות בה.

הבתים במחנה־הפליטים ג'באליה עשויים ברובם מחימר, או טלאים של פח גלילי. מעט מיבני־בטון, מעט מיבנים שגובהם עולה על קומה אחת.

אבל הדבר הנפוץ ביותר במחנה־הפליטים ג'באליה הוא הילדים. עשרות, מאות, אולי אלפי ילדים מתרוצצים בכל פינה, בכל בית, בכל סימטה, בכל מיגרש ריק, בכל חצר. ילדים בכל הגילים, גבוהים ונמוכים, רזים ושמנים, בהירי־פנים וכהי־עור. כולם לבושים בעוני רב, מתפלשים בליכלוך, משחקים בזבל, באין משהו טוב יותר שיוכל לספק להם תעסוקה, מישחק, גירוי החושים. הרחוב המאובק הוא מיגרש המישחקים שלהם, האבי־זרים המצויים בו — אבנים, כלים שבורים, חלקי סירות, והרבה זבל — הם הצעצועים שלהם.

לאורך הסימטות הצרות היו מתוחים חבלי־כביסה בגובה נמוך, שהיו עמו־סים בסמרטוטים בכל מיני צבעים. אפילו הכביסה שעל החבל נראתה מלוכלכת ומאובקת.

בבוקר עוד לא היתה נוכחות הצבא מאסיבית במחנה־הפליטים ג'באליה. הכל הסתובבו במחנה באפס מעשה. חבורות של נערים התגודדו במיגרשים ריקים.

בעיר עזה לא נפתחו החנויות באותו היום. מקורות של הצבא מיהרו להסביר

די היה באיום של פת"ח, כדי שהמדינה כולה תעמוד דרוכה, וכדי שכוחות־הביטחון ירוכזו באופן מאסיבי בגדה וברצועה

זאת בכך שזה היה היום השישי, וזה היום המקובל כיום־שבתון בקרב המוס־למים. ולמרות זאת הוסיפו החנויות הסגורות עוד מיטען למתח הרב ששרר באותו היום ברצועת־עזה.

■ ■ ■

ב ראה כאילו הכל ממתינים לגפ־רור שיצית את הלהבה, שתתפשט במהרה לכל הרצועה. אמרו ששעת־היציאה של המתפללים מן המיסגדים, שעת־הצהריים, היא השעה המועדת לפורענות.

בינתיים, עד שתתחיל ותסתיים הת־פילה, עסקו החיילים בביצוע „נוכחות מוגברת" בעיר, בשכונותיה ובמחנות־הפליטים הסמוכים לה. מדי פעם נתק־לו סיורים של הצבא או של מישמר־הג־בול במחסום מזדמן, שהוצב ברחוב או בסימטה צרה. אז היו עוצרים בדרך־כלל את העוברים ושבים ומתחילים לבדוק את תעודותיהם וניירותיהם. לבעלי־רכב בדקו את המכוניות, גם את תאי־המיטען, גם את רשיונות־הנהיגה, גם את תעודות־הזהות, וכל נייר רישמי רלוונטי אחר.

חיילי־צה"ל במדי־קרב, צעירים בני 19, שהיו מסופרים לפי צו־האופנה, שפניהם הביעו עייפות רבה, שעיניהם היו אדומות מחוסר־שינה, שהיו עמוסים במישקל כבד של ציוד צבאי ונשק, שירכו את רגליהם וביצעו את משימות־השיטור. אחדים מהם קיללו וסיפרו כי זו עומדת להיות השבת השלישית שלא יקבלו חופשה הביתה. אחרים ביצעו את הפעולות המוטלות עליהם בשקט, בקפיצת שפתיים. אחרים עשו זאת במיומנות ובמיקצו־עיות של מי שעשה דברים כאלה פעמים רבות.

ענן של עשן שחור, שהתאבך מעל אחת השכונות הדרום־מערביות של עזה, הזניק את צוות־הטלוויזיה, שבחב־רתו הייתי. אנשיו זרקו את ציוד־הצי־לום לתא־המיטען של המכונית ויצאו בחריקת־צמיגים לכיוון העשן. היינו בטוחים שמישהו הדליק צמיג, או צמי־גים, וכי הנה עומד להתפתח אירוע. היה חשוב להגיע למקום מהר ככל האפשר, רצוי לפני כוחות־הביטחון, כדי להספיק ולצלם את כל שלבי העימות בין הצדדים.

נסיעה מהירה ברחובות־עזה, שהיו רלים בתנועה. סיבובים חדים.

כשהגענו למקום כבר לא היתה בנו נשימה, כאילו רצנו את כל הדרך. ואז התברר לנו שהעשן נובע מערימת־זבל, שתושב הגר בסמוך החליט לשרוף ולחסל.

■ ■ ■

ע ם התקרב שעת סיום־התפילה במיסגדים, החלטנו לנסוע בחזרה למחנה־הפליטים ג'באליה. היה ברור

צילמה: ענת סרגוסטי ■

(המשך בעמוד 38)